

Epätasapainoinen kokoelma tietotalouden ja liikenteen solmukohtista

CONVENTZ, SVEN, BEN DERUDDER, ALAIN THIERSTEIN & FRANK WITLOX (2014; toim.). *Hub cities in the knowledge economy. Seaports, airports, brainports*. 268 s. Ashgate, Surrey.

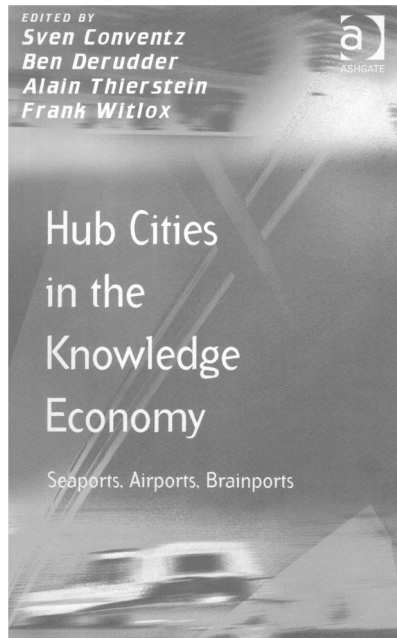
Belgialais-saksalaisen toimitusyhdistyksen tuloksena syntyneen artikkelikokoelman pääajatus on yhdistää kaupunkialueilla tapahtuva tietointensiivinen tuotanto kaupunkialueiden väliseen vuorovaikutukseen. Toimituskunnan kokeneet tutkijat läpikäyvät keskeistä liikenne- ja tietotalouden tutkimuskirjallisuutta 1990-luvun alusta lähtien avaten mielenkiintoisesti alan pitkää perinnettä. Kirjoittajat toteavat haluavansa tuoda esiin erityisesti liikkumisen ja kuljettamisen vaihtelevia muotoja suhteessa alueellisiin järjestelmiin ja niitä kuvaaviin tilastoindikaattoreihin.

Teos sisältää lyhyen johdannon lisäksi 11 artikkelia, jotka on luokiteltu kolmeen päälukuun. Pääluokkia ei kuitenkaan ole yhdistetty otsikoinnilla mihinkään teemaan tai aihepiiriin, vaan ne on nimetty generisen mielikuvituksettomasti osiksi I, II ja III. Nimeämättömyys aiheuttaa lukijalle ongelman, koska selkeän punaisen langan löytäminen aihepiirien kesken ja artikkelien väliltä on vaikeaa. Anostaan kirjan avaava, Gentin yliopiston tutki-

joiden artikkeli tarjoaa kirjan kokonaisaiheen kannalta integroivan näkökulman lentoliikenteeseen ja tietoperusteiseen kasvuun. Muiden kirjoitusten temaattinen yhteys kirjan pääsanomaan on vähäisempi.

Artikkelien aihepiirien kirjo on suuri huolimatta teoksen otsikotasolla tehdystä tarkasta rajauksesta. Niinpä otsikkoa voi pahimmissa tapauksissa pitää jopa harhaanjohtavana. Kokoelman alaotsikko korostaa satamia (*seaports*), lentokenttiä (*airports*) ja ihmisen tietotaitoa (*brainports*). Nämä aihealueet esiintyvät kuitenkin tutkimuskohteena vain kolmessa artikkelissa, ja teemojen käsittely jää auttamatta yksipuoliseksi – varsinkin kun tekstit pohjautuvat pääasiassa vertailevaan tilastotietoon. Toimitettujen teosten yleinen ongelma, eli artikkeliaihepiirien jyrkkä vaihtelu pääteemojen välillä, näkyy valitettavan selvästi: osa teksteistä keskittyy vain ”tietoperusteisuuteen”, kun taas loput keskittyvät ainoastaan liikenteen solmukohtien (*hubs*) esittelyyn. Kirjan liikenne- ja tietotalouden keskiössä on lentoliikenteeseen – esimerkiksi satamia käsittelee vain yksi artikkeli.

Tavoitteena lienee ollut, että laajan, viisi kirjoitusta sisältävä ensimmäinen osio käsittelee yleisesti kaupunkia ja niiden tietoperustaa. Sen artikkeleista antoisin on kirjan

avaava kansainvälistä lentoliikennettä ja tietotalousindikaattoreita yhdistävä tutkimus, joka on selvä jatke teoksen toimittajien kirjoittamalle johdannolle. Artikkelit tarjoaa analyttisen empiirisen katsauksen erilaisien tilastomuuttujien yhteisvaihteluun. Lisäksi se antaa laajimman kirjallisuuden perustuvan näkökulman tutkimusalaan. Myös muiden artikkelien lähdeluettelot ovat varsin kattavia. Asiaan on todennäköisesti kiinnitetty huomiota teosta toimitettaessa.

Teoksen toinen ja kolmas osio ovat selvästi lyhyempiä. Molemmissa on vain kolme artikkelia. Kakkososio keskittyy pääasiallisesti internetin ja kaupunkien väliin kytköksiin. Viimeinen osio on nähdäkseni ”kaatoluokka”, jossa olevilla teksteillä ei ole enää mitään teemaattista kytköstä keskenään. Artikkelit käsittelevät esimerkiksi Yhdysvaltain kansallisen turvallisuuden talousmaantiedettä, Euroopan aluekehitystä ja luovien kaupunkitalouksien typologioita.

Aihepiiriin hajanaisuudesta huolimatta teos tarjoaa myös yhtenäisyyttä, sillä sen artikkelit koskevat jälkiteollisia yhteiskuntia. Artikkeleista näkee, millaisista kulttuureista ja tutkijaverkostoista ne kumpuavat: teoksen 20 kirjoittajaa ovat kotoisin kuudesta maasta, ja neljä viidestä kirjoittajasta tulee Alankomaista, Belgiasta, Saksasta tai Sveitsistä. Loput neljä kirjoittajaa ovat Yhdysvalloista ja Britanniaista. Kirja olisikin kenties kannattanut rajata koskemaan eurooppalaista näkökulmaa. Kun tällaista rajausta ei ole eksplisiittisesti tehty, tuntuu erityisesti Aasian massiivisten solmukohtakaupun-

kien, kuten Hongkongin, Pekingin ja Sanghain poisjäänti omituiselta.

Teoksen anti kiteytyy kahden harvoin yhdistetyn ja mielenkiintoisen aihepiirin yhdistämiseen. Kaupunkien tietoperusteista kasvua on harvoin tarkasteltu liikenne- ja maantieteellisestä näkökulmasta, ja yksin tämä tekee kirjan hankinnan aihepiiriin parissa työskenteleville kannattavaksi. Lisäksi kirjoittajakaarti on varsin nimekäs. Esimerkiksi Edward Malecki, Peter Nijkamp sekä toimituskuntaankin kuuluneet Ben Derudder ja Frank Witlox ovat alalla hyvin tunnettuja pitkän linjan tutkijoita. Tosin heidän kaikkien laajasta tuotannosta on löydettävissä huomattavasti parempia kontribuutioita kuin arvioitavan kirjan tekstit.

Suosittelen kirjaa kaikille liikennemaantieteen ja talousmaantieteen opiskelijoille sekä tutkijoille, jotka työskentelevät kaupunkiverkoston tai siihen liittyvien aiheiden parissa. Uskoakseni kirja tarjoaa enemmän ”ahaa-elämyksiä” nuoremmille tutkijoille, jotka saavat samalla kattavan kirjallisuustiedon olemassa olevasta tutkimuskirjallisuudesta. Vanhempaa tutkijapolvea kirja ei todennäköisesti palvele samalla lailla. Se esittelee kuitenkin tapauskohtaisesti vähän tutkittua aihealuetta ja auttaa opetusmateriaalien ajantasaistamisessa.

TOMMI INKINEN

*Geotieteiden ja maantieteen laitos,
Helsingin yliopisto*